

Observatielijst voor Communicatieve functies, beginnende communicatie: 0;9-2;0 jaar

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Aandacht voor interactie									
Afnamemoment Datum	1 ^e afname ...../...../.....			2 ^e afname ...../...../.....			3 ^e afname ...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind kan de aandacht geven aan en de aandacht richten op zijn omgeving									
2. Het kind richt zijn/ haar gedrag voornamelijk op: <ul style="list-style-type: none"> • Voorwerpen • Personen • Zowel voorwerpen als personen • Spelsituaties 									
3. Het kind is in staat tot een vorm van contact									
4. Het kind is in staat tot gezamenlijk aandacht geven (samen met iemand naar iets kijken)									
5. Het kind is in staat tot gezamenlijk handelen (samen met iemand bezig zijn)									
6. Het kind is in staat tot imitatie van andermans: <ul style="list-style-type: none"> • Gedrag/ handelingen • Expressie • Geluiden/ spreken 									
7. Het kind is tijdens interactie in staat tot het geven/ tonen van objecten (intenties)									
8. Het kind is in staat tot beurtgedrag tijdens interactiemomenten									
9. Het kind is in staat tijdens interactiemomenten doelbewust te reageren									
10. Het kind herkent na verloop van tijd bepaalde routines in spelsituaties									
11. Het kind anticipeert op situaties tijdens gezamenlijk spel									
12. Het kind toont initiatief									
13. Het kind herkent (spel-) situaties die eerder zijn voorgekomen (geheugen)									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Oogcontact									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. In het algemeen:									
• Oogcontact is natuurlijk van aard									
• Het kind maakt spontaan oogcontact									
• Het kind maakt oogcontact op verzoek ("kijk ...")									
• Het kind kan langer dan 3 seconden oogcontact vasthouden									
• Het kind volgt met de ogen andermans blik (meekijken)									
2. Het kind gebruikt oogcontact in communicatieve zin:									
• Om aandacht te vragen									
• Als communicatief middel:									
○ In aanwijzende functie (bv. van iemand naar een voorwerp kijken en terug)									
○ Wegkijken (bv. om afkeuring te laten blijken)									
○ Richting kijken									
○ Expressief (als middel om te laten zien hoe hij/ zij zich voelt)									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Begrijpen

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van geluiden									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind schrikt van onverwachte geluiden									
2. Het kind is zich bewust van omgevingsgeluiden									
3. Het kind herkent de meeste omgevingsgeluiden (bv. slaan van de deur, geluid van de bel)									
4. Het kind kan omgevingsgeluiden lokaliseren (richting horen)									
5. Het kind reageert op zijn/ haar eigen naam									
6. Het kind herkent de stem van bekende personen									
7. Het kind begrijpt en reageert op de wijze waarop iets gezegd wordt, namelijk:									
• Intonatie									
• Luidheid									
• Spreektempo									
• Aanspreektoon									
8. Het kind begrijpt emotie in iemands stem (als iemand boos/blij/verdrietig tegen het kind praat)									
9. Het kind vindt het fijn met geluidgevend materiaal te spelen (rammelaar, knisperboekje)									
10. Het kind reageert op muziek (aandacht gevend gedrag)									
11. Het kind vindt muziek luisteren prettig									
12. Het kind reageert op lawaai met:									
• Interesse									
• Afkeer									
• Onverschillig									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van non-verbale communicatie									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind staat open voor non-verbale communicatie									
2. Het kind begrijpt gezichtsuitdrukkingen									
3. Het kind begrijpt lichaamstaal									
4. Het kind begrijpt wijzen									
5. Het kind begrijpt functionele non-verbale communicatie:									
• Begroeten									
• Wenken									
• Aangeven									
• Aandacht vragen									
• Tonen									
• Non-verbaal uitnodigen (kom eens bij)									
• Klappen									
• Op schoot vragen									
• Ander nl.									
6. Het kind vindt lichamelijk contact met anderen prettig									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van gebaren									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind begrijpt eenvoudige natuurlijke gebaren uit het dagelijkse leven (bv. eten/drinken)									
2. Het kind begrijpt eenvoudige beschrijvende gebaren (bv, op, weg, kapot, mooi, klaar enz.)									
3. Het kind begrijpt aangeleerde gebaren Voorbeelden:									
4. Het kind kent meer dan 3, 5, 8, 10, 12, 15, 20, 25 gebaren (omcirkelen)									
5. Het kind begrijpt "gebarensinnen", bv. brood eten									
6. Het kind kent een specifiek gebarensysteem Welke?									
7. Het kind kent gebaren rond specifieke thema's of situaties Welke?									
8. Het kind heeft voor het begrijpen van gesproken taal non-verbale ondersteuning nodig in de vorm van:									
• Lichaamstaal									
• Wijzen									
• Eenvoudige natuurlijke gebaren									
• Specifiek gebarensysteem									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van visuele middelen									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind heeft interesse in: <ul style="list-style-type: none"> • Foto's • Plaatjes • Tekeningen									
2. Het kind begrijpt en herkent wat er staat op een: <ul style="list-style-type: none"> • Foto • Plaatje • Tekening									
3. Het kind begrijpt getekende symbolen Bv. Picto, Bliss, andere									
4. Het kind vindt het leuk om samen en/ of alleen visuele middelen te bekijken (omcirkelen)									
5. Het kind kijkt graag naar de T.V.									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van de gesproken taal									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind is zich bewust van een sprekende omgeving									
2. Het kind herkent familienamen/ namen van bekende personen									
3. Het kind herkent woorden voor vertrouwde voorwerpen Voorbeelden:									
4. Het kind begrijpt werkwoorden uit de dagelijkse routine (bv. eten, drinken enz.)									
5. Het kind begrijpt ook minder bekende woorden (bv. koken, duwen, zwaaien, draaien enz.)									
6. Het kind kent verschillende voorzetsels: op, in, onder, voor, achter Welke?									
7. Het kind begrijpt eenvoudige zinnen in de tegenwoordige tijd									
8. Het kind begrijpt eenvoudige zinnen in de toekomstige tijd									
9. Het kind begrijpt eenvoudige zinnen in de verleden tijd									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van functionele communicatie									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind begrijpt sociaal vaste uitdrukkingen (bv. kom, bah, hap)									
2. Het kind begrijpt een simpel gesprekje met 1 persoon									
3. Het kind begrijpt korte eenvoudige opdrachten uit het dagelijks leven									
4. Het kind begrijpt minder voor de hand liggende opdrachten									
5. Het kind begrijpt meervoudige opdrachten									
6. Het kind begrijpt eenvoudige vragen:									
• Wie									
• Wat									
• Waar									
7. Het kind begrijpt verzoeken: "Mag ik .....?"									
8. Het kind begrijpt verbale aanwijzingen: "de doos ligt in de kast"									
9. Het kind begrijpt verboden									
10. Het kind begrijpt een eenvoudig verteld verhaaltje									
11. Het kind begrijpt (verbaal gegeven) informatie									
12. Het kind begrijpt (kinder) televisie									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Begrijpen van sociale situaties									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind begrijpt als iemand pijn heeft									
2. Het kind begrijpt als iemand verdrietig is									
3. Het kind begrijpt als iemand boos is									
4. Het kind begrijpt als iemand weg is									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Uiten

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Expressie									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
<i>Houding en gedrag:</i>									
1. Het kind is over het algemeen geïnteresseerd in zijn omgeving									
2. Het kind is meestal betrokken tijdens interacties									
3. Het kind reageert over het algemeen adequaat tijdens interacties									
4. Het kind lacht op de juiste momenten									
5. Het kind lacht terug naar een ander									
6. Het kind lacht zonder zichtbare aanleiding									
7. Het kind huilt als hij zich niet prettig voelt									
8. Het kind huilt zonder zichtbare aanleiding									
9. Lachen en/of huilen worden ook communicatief gebruikt (omcirkelen)									
<i>Gelaatsuitdrukkingen:</i>									
1. Het kind vertoont een normale gezichtsuitdrukking									
2. Emoties zijn in zijn/ haar mimiek zichtbaar									
3. Het kind maakt gebruik van gezichtsexpressie (bv. lelijk kijken, fronsen)									
4. Het kind imiteert gezichtsbewegingen op verzoek									
5. Het kind imiteert mondbewegingen:									
• Spontaan									
• Op verzoek									

<i>Lichaamstaal:</i>										
1. Het kind maakt gebruik van lichaamstaal als hij/ zij iets wilt hebben:										
<ul style="list-style-type: none"> • Door het te pakken • Door het voorwerp te tonen • Door de ander mee te trekken • Dit gebeurt in combinatie met het maken van primaire geluiden (zeurgeluiden enz.) 										
2. Het kind maakt gebruik van lichaamstaal als hij/ zij iets niet wilt:										
<ul style="list-style-type: none"> • Door weg te kijken • Door weg te lopen • Door de ander weg te duwen • Dit gebeurt in combinatie met het maken van primaire geluiden (protestgeluiden enz.) 										
<i>Pantomimiek:</i>										
1. Het kind maakt pantomimische bewegingen (bv. een draai- of schenkbeweging, timmer- beweging e.d.)										
2. Het kind kan andermans bewegingen imiteren										
3. Het kind maakt gebruik van pantomimiek in communicatieve situaties										

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Wijzen/ reiken									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind reikt									
2. Het kind wijst									
3. Het kind gebruikt wijzen/ reiken om iets te vragen									
4. Het kind gebruikt wijzen/ reiken om de aandacht te vestigen op voorwerpen									
5. Als het kind wijst/ reikt, gaat dit meestal in combinatie met gericht heen en weer kijken van de aanspreek-persoon naar het voorwerp									
6. Het kind gebruikt wijzen naar foto's om iets duidelijk te maken									
7. Het kind maakt gebruik van "combinatie-wijzen", bv.:									
<ul style="list-style-type: none"> • Eerst wijzen naar een voorwerp dan wijzen naar zichzelf (hebben) • Wijzen naar de ander- zichzelf (samen) • Wijzen naar onderwerp-naar de plaats (die- daar) 									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Gebaren									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind gebruikt natuurlijke gebaren									
2. Het kind gebruikt aangeleerde gebaren									
3. Het kind gebruikt gebarencombinaties									
4. Het kind gebruikt voornamelijk gebaren uit 1 bepaalde categorie, bv. werkwoord, zelfstandig naamwoord, bijwoordelijke bepaling enz.									
5. Het kind gebruikt meer dan 5, 8, 10, 12, 15, 20, 25 gebaren (omcirkelen)									
6. Het kind gebruikt gebaren:									
• In benoemde zin									
• In communicatieve situaties (wensen, behoeften)									
• Om informatie te geven									
7. Het kind gebruikt een bepaald gebarensysteem, zo ja, welke.....									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Visuele middelen									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind kan d.m.v. het aanwijzen van foto's/ plaatjes bedoelingen/ wensen duidelijk maken									
2. Het kind kan d.m.v. aanwijzen van tekeningen iets duidelijk maken									
3. Het kind kent enkele pictogrammen									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Uiten oraal									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
<i>Vocaliseren</i>									
1. Het kind vocaliseert tijdens spel in zichzelf									
2. Het kind vocaliseert om aandacht te trekken (communicatief)									
3. Het kind vocaliseert om wensen/ bedoelingen duidelijk te maken									
4. Het kind gebruikt geluiden om afweer te uiten									
5. Het kind vocaliseert in combinatie met lichaamstaal/ gebaren									
6. De geluiden nemen toe als een ander ze imiteert									
7. Het kind imiteert zelf andermans geluiden									
8. Het kind maakt gebruik van vocalisaties in communicatieve zin (wensen e.d.)									
• Intonatie									
• Jargon-reeksen									
• Stereotype/ identieke uitingen									
<i>Spreken</i>									
1. Het kind gebruikt vaste klanken/ klankcombinaties om vaste objecten/ personen/ situaties aan te duiden. Voorbeelden:									
2. Het kind uit spontaan enkele woordjes									
3. Het kind benoemt voorwerpen/ plaatjes:									
• Spontaan									
• Op verzoek									
4. Het kind gebruikt de woorden:									
• Ja									
• Nee									
5. Het kind imiteert woorden									
6. Het kind maakt gebruik van eenwoordzinnen in communicatieve situaties									

<p>7. Het kind gebruikt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn eigen naam • Namen van personen (mama, oma enz.) • Sociaal vaste uitdrukkingen (bah, hap) • Werkwoorden/ actiewoorden • Zelfstandig naamwoorden • Aanwijzend voornaamwoorden (die, deze) • Bijvoeglijk naamwoorden/ bijwoorden • Werkwoord vervoegingen • Meervouden op –en • Voorzetsels • Combinaties: <ul style="list-style-type: none"> ○ Onderwerp en bijwoordelijke bepaling (die erin) ○ Onderwerp en complement (Jantje klaar) 	
<p>8. Het kind gebruikt langere zinnen</p>	
<p>9. Kwaliteit van spraak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goed verstaanbaar • Matig verstaanbaar • Onverstaanbaar 	
<p>10. Het kind spreekt dialect</p>	

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Functionele Communicatie

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Routines en rituele spelsituaties									
Afnamemoment Datum	1 ^e afname ...../...../.....			2 ^e afname ...../...../.....			3 ^e afname ...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind heeft aandacht voor routines									
2. Het kind geeft blijk van herkenning van routines: <ul style="list-style-type: none"> • Anticipatie van verder verloop en/ of gevolgen • Hij/ zij merkt verandering in routines op 									
3. Het kind neemt beurten: <ul style="list-style-type: none"> • Door handelen • Door gebaren • Door vocalisaties 									
4. Het kind breidt beurten uit									
5. Het kind begint uit zichzelf een routine									
6. Het kind kent de volgende routines en rituele spelletjes: <ul style="list-style-type: none"> • geven nemen • begroetingen • kiekeboe • verstoppertje • krijgertje • olleke bolleke • eigen rituele spelletjes, bv. 									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Andere communicatieve functies									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Het kind roept/ spreekt andere personen aan									
2. Het kind kan vragen om:									
• Aandacht									
• Voorwerpen									
• Handelingen									
• Toestemming									
• Hulp									
2. Het kind kan vragen om informatie (waar is ..., wat is dat?)									
3. Het kind is in staat tot het geven van commentaar									
4. Het kind is in staat tot het uiten van gevoelens									
5. Het kind is in staat tot het uiten van zintuigelijke ervaringen (bv. pijn, kou)									
6. Het kind is in staat tot het uiten van protest									
7. Het kind gebruikt de gebiedende wijs in zijn/ haar uitingen									
8. Het kind is in staat tot het uiten van ontkennende zinnen									
9. Het kind is in staat tot het beantwoorden van de volgende vragen:									
• Waar									
• Wat									
• Wie									
• Waarom									
10. Het kind is in staat tot het geven van informatie (bv. over thuis)									
11. Het kind vertelt spontaan (bv. over thuis)									
12. Het kind is in staat tot het voeren van eenvoudige gesprekjes									
13. Het kind kan aankondigen wat hij/ zij gaat doen									

Aanvullende informatie: .....

.....

Samenvatting van gegevens

Naam: _____

Geboortedatum: _____

Samenvatting									
Afnamemoment	1 ^e afname			2 ^e afname			3 ^e afname		
Datum	...../...../.....			...../...../.....			...../...../.....		
Score	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee	Ja	Matig	Nee
1. Voorwaarden voor communicatie zijn aanwezig (aandacht, interactie, oogcontact)									
2. Het kind begrijpt:									
• Non-verbale communicatie									
• Gebaren									
• Gesproken taal									
• Gesproken taal met non-verbale ondersteuning									
• Omgangstaal									
• Visuele middelen zoals: foto's, plaatjes, tekeningen (omcirkelen)									
3. Het kind doet duidelijke pogingen tot communicatie									
4. Het kind neemt initiatief tot interacties									
5. Frequentie: Het kind communiceert: zelden, soms, regelmatig, veel, zeer veel, uit zichzelf (omcirkelen)									
6. Het kind communiceert op uitnodiging van anderen									
7. Het kind heeft begrepen dat hij/ zij d.m.v. het gebruik van communicatie/ taal invloed kan uitoefenen op zijn/ haar omgeving									
8. Het kind uit zich door:									
• Houding en gedrag									
• Gelaatsuitdrukkingen									
• Lichaamstaal									
• Pantomimiek									
• Wijzen/ reiken									
• Gebaren									
• Vocaliseren									
• Spraak									
• Visuele communicatie									

• Voorbeelden van karakteristieke uitingen:									
.....									
.....									
9. Het kind begrijpt communicatieve routines									
10. Het kind anticipeert tijdens communicatieve routines									
11. Het kind is in staat tot het uiten van wensen/ bedoelingen/ gevoelens									
12. Het kind is in staat tot het voeren van een eenvoudige gesprekje									

Aanvullende informatie: .....

.....

.....

Bronvermelding: Deze lijsten zijn afkomstig uit Dungen, van den, L. & Boon, den, N. (2001). Beginnende communicatie, therapieprogramma voor communicatieve functies in de preverbale en vroegverbale fase